

Activitat econòmica i ocupació a la Barcelona del coneixement

TEXT Maravillas Rojo
Regidora de Promoció
Econòmica, Ocupació,
Turisme i Comerç
GRÀFICS Laura Quesada

Els canvis propis de la incorporació progressiva a la nova economia global, basada en la societat de la informació, no comporten solament nous productes, sinó també noves maneres de produir i organitzar la feina. Aquests canvis s'han d'entendre en un context de profunda transformació de la ciutat.

Barcelona és una ciutat d'una mica més d'1,5 milions d'habitants que actua de centre direccional d'una aglomeració metropolitana de 4,2 milions d'habitants, que s'estenen en una superfície de 3.200 quilòmetres quadrats. Aquest –la regió metropolitana– és l'àmbit real de l'economia i del mercat de treball de la ciutat.

La massa crítica de Barcelona en termes demogràfics i econòmics ens situa entre la sisena i la novena aglomeració metropolitana d'Europa –segons diferents criteris de delimitació d'àrees metropolitanes– i en la cinquena aglomeració en termes industrials.

Aquesta dimensió metropolitana queda plenament justificada quan s'analitza la mobilitat laboral obligada. En 1996, entraven cada dia a la ciutat per motius de feina més de 240.000 persones, i unes 112.000 en sortien per treballar en altres municipis metropolitans.

La ciutat genera aproximadament 900.000 llocs de treball que suposen el 50% del conjunt de la regió metropolitana, amb aproximadament 1.800.000 llocs de treball. Així doncs, Barcelona concentra com a mitjana el 50% dels llocs de treball del conjunt de la regió metropolitana, però és molt significatiu apuntar que presenta una proporció molt més gran en alguns sectors estratègics vinculats amb la societat del coneixement: noves tecnologies, cultura, serveis a les empreses, entre d'altres.

L'alta proporció de serveis avançats ens permeten definir Barcelona com el *servidor* de la regió metropolitana, establint una similitud amb els servidors de les xarxes informàtiques.

Barcelona fa dues dècades que realitza un ampli procés de transformació urbanística i d'infraestructures. Un procés que ha estat reconegut internacionalment per la seva ambició, la qualitat arquitectònica i els resultats socials i econòmics aconseguits. Així mateix, ha estat un procés exemplar per la capacitat de cooperació entre l'Administració municipal i la iniciativa privada per dur-lo a terme.

Concentració de llocs de treball a Barcelona

(proporció Barcelona/regió metropolitana de Barcelona en llocs de treball assalariat)

Sector	%
Edicions i arts gràfiques	54%
Salut	55%
Activitats culturals, recreatives i esportives	58%
Educació	59%
Recerca i desenvolupament	70%
Serveis a les empreses	73%
Mediació financera	77%
Activitats informàtiques	80%
Assegurances	88%
Comunicacions i telecomunicacions	89%
Mitjana de tots els sectors	50%

Font: Seguretat Social.

Enrique Marco

L'impacte del desenvolupament de la plataforma logística del Delta del Llobregat es pot situar en uns 25.000 llocs de treball. En la fotografia, un dels dos edificis en construcció on tindrà la seva seu el Parc Logístic de la Zona Franca.

ració econòmica més gran de la Mediterrània nord-occidental, mantenint una presència important i en clau positiva en l'escenari internacional.

El tercer argument es relaciona amb l'emergència de noves activitats econòmiques i noves ocupacions que la mateixa transformació urbana ha suscitat. Tot i que aquest encara és un terreny l'anàlisi en rigor del qual s'està iniciant des de fa poc temps, es poden citar com a exemple algunes estimacions que s'han anat esmentant amb relació a alguns sectors com ara el turisme a Barcelona, el desenvolupament del qual pot haver comportat uns 20.000 llocs de treball, i el sector cultural, amb un impacte de prop de 40.000 persones que treballen en activitats que hi estan relacionades. Altres projeccions de futur indiquen que l'impacte del desenvolupament de la plataforma logística del Delta del Llobregat es pot situar en uns 25.000 llocs de treball i les possibilitats de nova ocupació en l'aeroport, en

Creixement en alguns sectors estratègics

Tràfic de contenidors (TEUS)	385.000 (1987)	1.387.000 (2000)	x 3,6
Passatgers en l'aeroport (milions)	6,7 (1987)	19,8 (2000)	x 2,9
Expositors a la Fira de Barcelona	7.843 (1988)	21.683 (1999)	x 2,6
Pernoctacions hoteleres (milions)	3,8 (1990)	7,8 (2000)	x 2,0
Delegats en congressos	105.000 (1990)	270.000 (2000)	x 2,7
Consum elèctric industrial-comercial (Gw/h)	2.602 (1987)	3.357 (1999)	x 1,3

Font: Elaboració pròpia.

Destaquem tres arguments fonamentals que han estat a la base de la lògica que ha informat aquest procés de transformació.

El primer argument es relaciona amb la necessitat d'acompanyar la transformació d'una ciutat l'economia de la qual es basava en la indústria a una economia basada en els serveis. Voldria recordar aquí la profunda preocupació en què es va sumir Barcelona amb l'absorció de SEAT per Volkswagen i l'anunci del progressiu desmantellament de la factoria de la Zona Franca. Aquest estat d'ànim reflectia una dependència encara molt forta del sector industrial. La ciutat ha sabut donar resposta a aquest cas en particular impulsant la transformació de terrenys de la Zona Franca en un parc logístic i, en un àmbit més general, diversificant la seva base econòmica. El segon argument té a veure amb el canvi d'escala de la ciutat, que ha consolidat la funció vertebradora de l'àrea metropolitana i ha aconseguit una posició internacional que fa que avui dia sigui l'aglomera-

ció més de 30.000. A més, s'estima que 143.000 persones podrien arribar a treballar en el Poblenou un cop implementat el pla urbanístic. Evidentment, en aquests casos no parlem sempre de creació neta d'ocupació, sinó que hi haurà transvasaments sectorials. En tot cas, sí que percebem un procés de transformació de l'ocupació cap a activitats amb més sentit de futur que requereixen noves qualificacions professionals; un procés íntimament associat a la transformació de la ciutat impulsada des de l'Administració municipal.

L'impacte econòmic de la transformació de Barcelona en els últims anys s'il·lustra en el quadre situat damunt d'aquestes línies, on es recull l'evolució en aquest període d'algunes variables estratègiques i quin ha estat el factor de multiplicació.

Hi observem que la majoria de les variables s'han duplicat, com a mínim, i que en molts casos el factor de multiplicació se situa al voltant del tres, és a dir, s'han triplicat.

Sostre nou previst en llicència d'obres aprovat a Barcelona vinculat a activitats econòmiques (1988-1999)

Ús	m ²
Comercial	1.624.690
Oficines	901.923
Hotels i serveis	1.101.192
Industrial	856.237
Total vinculat a activitat econòmica	4.484.042
Total sostre nou, Incloent-hi habitatges i aparcaments	13.564.883

Font: Sector d'Urbanisme, Ajuntament de Barcelona.

La intensitat del procés de transformació també es pot il·lustrar mitjançant l'anàlisi del nou sostre previst en les llicències d'obres aprovades a Barcelona (quadre de l'esquerra). Així mateix, aquesta anàlisi permet visualitzar com el procés de transformació ha tingut un component econòmic molt fort, en el sentit que un volum important de sostre nou –més de quatre milions de metres quadrats– està associat a usos econòmics.

La ciutat no s'atura i continua plantejant nous projectes de transformació urbana destinats a consolidar i ampliar el desenvolupament econòmic en els nous paràmetres de la societat de la informació.

Mirant cap endavant, l'oferta immobiliària potencial a mitjà termini en les principals operacions urbanístiques a Barcelona i la seva àrea d'influència directa supera els vuit milions de metres quadrats de sostre. D'aquests, més de sis milions estaran associats a usos econòmics. Cal posar en relació aquesta xifra de més de sis milions amb els quatre milions esmentats com a sostre nou aprovat en el període 1988-99 per adonar-se de la magnitud de les infraestructures de caràcter econòmic que s'estan plantejant (quadre de dalt a la dreta).

La distribució i els usos d'aquests més de vuit milions de metres quadrats nous de sostre ja ens donen molts indicis de la mena d'activitats que desenvoluparan les persones que treballaran en aquests nous espais.

ESTIMULAR LA TRANSFORMACIÓ

El repte de Barcelona és estimular la transformació del teixit econòmic i de les empreses, especialment les petites i mitjanes. Així mateix, requereix formar de manera adequada els recursos humans per aconseguir que la profunda transformació que s'està planejant no pugui ser amenaçada per estrangulacions en l'oferta de persones amb les qualificacions adequades. La integració en el si de l'Ajuntament de Barcelona dels serveis de promoció econòmica amb els serveis per a l'ocupació i per al suport als emprenedors i a les empreses ha possibilitat una visió global. Avui dia podem afirmar que hem integrat l'ocupació com un vector de la transformació de la ciutat.

Fa quinze anys, quan encara cuejaven els efectes de la crisi econòmica i de les reestructuracions de les grans empreses i es plantejava un horitzó incert per a algunes factories emblemàtiques de la ciutat, van començar a plantejar-se amb preocupació els riscos de la desindustrialització.

Quinze anys després, Barcelona és una ciutat de referència en el panorama europeu. Experts i mitjans de comunicació internacionals ens reco-

Desglossament per usos del potencial immobiliari de les grans operacions urbanístiques (*)

Ús	m ² de sostre
Oficines	427.550
Noves activitats (indústria/oficina)	3.086.158
Indústria/logística	2.201.873
Comercial	130.103
Hotels	348.577
Altres	422.658
Total vinculat a activitat econòmica	6.616.917
Habitatge	1.568.876
TOTAL POTENCIAL IMMOBILIARI	8.185.793

Font: Elaboració pròpia segons dades del Sector d'Urbanisme i Barcelona Regional. (*) Planificades fins a juliol del 2000.

neixen com una de les ciutats que han sabut transformar-se més bé de cara al futur (*Fortune*), ens consideren la sisena millor ciutat d'Europa per instal·lar-hi un negoci (*Healey and Baker*), una de les tres ciutats d'Europa més atractives per a la inversió estrangera (*Financial Times*) o l'única ciutat en el sud d'Europa amb potencial en la nova economia, entre una selecció de divuit de tot el continent (*Business Week*).

Barcelona, que era una ciutat industrial, s'ha transformat en una ciutat de serveis. En quinze anys, des de 1981 fins a 1996, la proporció d'empleats en la indústria s'ha reduït a menys de la meitat, procés que ha continuat avançant en els últims anys. Paral·lelament, els serveis han augmentat de manera progressiva i avui dia suposen el 78,7% dels llocs de treball assalariat a Barcelona, tot i que encara mantenim una presència industrial important a la ciutat (15,6%), en comparació amb altres ciutats europees de característiques similars. Aquesta presència industrial es pot interpretar com una mostra d'una certa complexitat d'usos a la ciutat que es pot considerar positiva (vegeu quadre a peu de pàgina).

Una altra aproximació interessant al procés de transformació sectorial que s'ha produït a Barcelona en els últims anys procedeix de l'anàlisi de l'ús de les superfícies que tributen per l'IAE a Barcelona. Es pot constatar com, de 1993 a 1998, Barcelona ha guanyat 1.200.000 metres quadrats nets dedicats a activitats econòmiques. Aquest augment respon a dos processos que mostren un interessant desplaçament sectorial: d'una banda, un increment d'1.900.000 metres de sòl relacionat amb activitats de serveis i comerç, i, d'altra banda, una disminució de 800.000 metres en la indústria (1).

L'anàlisi de l'evolució del registre d'assalariats al règim general de la Seguretat Social posa de manifest que el 62,7% de la nova ocupació creada a Barcelona en els últims tres anys s'associa a sectors clarament vinculats amb els sectors emergents de la nova economia. S'observa que el creixement de l'ocupació en aquests sectors assenyalats és més del

Distribució sectorial dels assalariats

Sector	1981	1986	1991	1996	2000
Indústria	40,7	34,8	28,0	18,5	15,6
Construcció	7,4	5,6	7,5	4,4	5,6
Serveis	51,9	59,7	64,5	74,5	78,7

Font: INSS.

Evolució d'afiliats al règim general de la Seguretat Social en algunes activitats emergents

Activitats emergents	4 t 1996	3 t 1999	Incrementos	%
Correus i telecomunicacions	13.062	14.571	1.509	11,5
Activitats informàtiques	5.774	13.604	7.830	135,6
Altres activitats empresarials (*)	78.138	127.521	49.383	63,2
Activitats de millora ambiental	3.595	4.985	1.390	38,7
Activitats recreatives, culturals i esportives	16.010	17.665	1.655	10,3
Activitats diverses de serveis personals	7.868	8.828	960	12,2
Total activitats emergents	124.447	187.174	62.727	38,4
Total afiliats a la Seguretat Social	674.151	774.230	187.174	14,8

Font: Gabinet d'Estudis d'Activitats Econòmiques i Ocupació, segons dades del Departament de Treball de la Generalitat. () Sota l'epígraf "Altres activitats empresarials" s'engloben principalment serveis a les empreses, en general serveis de nou encuny que no es poden incloure en altres epígrafs.*

doble de la mitjana de creació d'ocupació en aquest període. El major creixement absolut es produeix en els serveis empresarials, que augmenten en quasi 50.000 empleats, gairebé la meitat de la creació neta d'ocupació en aquest període. El major creixement relatiu es produeix en les activitats informàtiques, que dupliquen amb escreix la seva presència (vegeu quadre situat damunt d'aquestes línies).

Altres sectors, com ara les activitats relacionades amb la cultura, l'oci i l'esport o els serveis a les persones, enregistren un creixement d'ocupació assalariada menys espectacular. Sens dubte, això s'explica per la major presència en aquests sectors de microempreses i autònoms que no apareixen en el registre d'assalariats.

Seguint amb l'anàlisi del registre d'afiliació a la Seguretat Social, es descobreixen increments molt significatius en el nombre de centres relacionats amb els serveis a les empreses amb 958 noves empreses (increment del 12%), les activitats informàtiques amb 364 noves

empreses (creixement del 73,4%) i les comunicacions i telecomunicacions amb 108 noves empreses (creixement del 88,5%).

Un altre element que completa aquesta imatge del canvi en el perfil de l'activitat econòmica de Barcelona és el creixent atractiu de la ciutat amb vista a la instal·lació de seus regionals europees de grans multinacionals, sobretot en àmbits que requereixen un alt nivell de qualificació professional o que impliquen la constitució a Barcelona d'un node en la xarxa mundial de l'empresa. El disseny d'automòbils és una activitat que ha experimentat un gran desenvolupament a Barcelona en aquest context, com ha posat de manifest la instal·lació a l'àrea de Barcelona dels centres de disseny de Volkswagen, Renault i Volvo (quadre inferior).

Els canvis econòmics i organitzatius propis de la incorporació progressiva de la nova economia global i basada en la societat de la informació no comporten solament nous productes, sinó també noves

Grans multinacionals amb seu a Barcelona

Empresa	Divisió	Àmbit
Mercedes	Centre europeu de recanvis	Europa
Volvo	Centre de disseny de cotxes per ordinador	Món
General Motors (Opel)	Central de facturació per a Europa	Europa
Renault	Centre de disseny de cotxes per ordinador	Món
Volkswagen	Centre de disseny de cotxes per ordinador	Món
Agilent Technologies (HP)	Centre europeu de serveis d'e-business	Europa, Àfrica, Orient Mitjà
Samsung	Centre d'enginyeria de processos (R+D)	Europa
Nokia	Centre d'aplicacions i competència interna (R+D)	Món
Sony	Centre tecnològic	Món
Citibank	Centre europeu d'atenció telefònica	Europa
The Qualiflyer Group	Central de reserves	Europa
Avis	Central europea de reserves	Europa

Font: Font: Servei de Promoció Econòmica de Barcelona Activa.

“Barcelona, que era una ciutat industrial, s’ha transformat en una ciutat de serveis. En quinze anys, des de 1981 fins a 1996, la proporció d’empleats en la indústria es va reduir a menys de la meitat, procés que ha continuat els últims anys”.

El disseny d'automòbils ha experimentat un gran desenvolupament a Barcelona. En la imatge, el centre de disseny de la Renault, situat al carrer Trafalgar.

Enrique Marco

maneres de produir i organitzar la feina. Així mateix, aquests canvis s'han d'entendre en un context, com el que hem explicat anteriorment, de profunda transformació de la ciutat.

Els qui tenim com a comesa dissenyar i implementar polítiques de promoció de l'activitat econòmica i de l'ocupació hem d'estar especialment atents al sentit d'aquests canvis si aspirem –com és el cas de Barcelona– a promoure activitat econòmica i ocupació de qualitat i amb sentit de futur.

Els nous perfils professionals s'associen no solament a una formació o competència específica, sinó a unes actituds en relació amb l'ocupació. Aquestes actituds confereixen el que he anomenat sovint “nou rostre de l'ocupació”, caracteritzat per trets com ara especialització amb visió general, flexibilitat, polivalència i capacitat d'adequar-se a entorns en mutació contínua, formació permanent, capacitat relacional i d'establir xarxes, capacitat d'innovació, esperit emprenedor.

La incorporació d'aquests trets serà un factor clau per a l'accés i la permanència (una permanència definida pel canvi constant i no per la immobilitat) en l'ocupació en el segle XXI.

En aquest sentit, és un tema clau la possibilitat de transmetre aquests trets a través del sistema educatiu reglat, així com en els cicles superiors. En alguns països ja s'ha plantejat la conveniència d'incorporar elements de desenvolupament de l'esperit emprenedor en el sistema educatiu. Així mateix, a Barcelona Activa s'han desenvolupat diverses accions de promoció del perfil emprenedor en instituts i centres de FP, i també a la universitat a través del programa *Emprenari*. Veiem amb satisfacció que la universitat és cada vegada més sensible a aquesta mena de qüestions, en les quals, però, caldrà encara avançar molt més.

DIMENSIONS EMPRESARIALS

Els canvis econòmics i organitzatius en la societat de la informació fan que avui dia convisquin dues realitats que semblen contraposades. D'una banda, hi ha les espectaculars *megafusions* de grans empreses amb la vista posada en els sectors de l'anomenada *nova economia*. És interessant destacar el fet que en molts casos es tracta d'accions per aconseguir una posició sòlida en nous sectors d'activitat, però les formes, les persones i la lògica subjacent és la de l'entorn empresarial clàssic.

També hi ha una altra realitat necessària i complementària a la primera protagonitzada per persones molt diverses que actualment desenvolupen noves iniciatives empresarials en la nova economia del coneixement, aportant creativitat, innovació i excel·lència. Aquest és un sector emergent, més heterogeni que l'anterior i sovint més informal.

Avui dia, les noves tecnologies fan que sigui possible i viable ser petit i, alhora, ser *gran* i global, mitjançant l'establiment de xarxes. La petita dimensió apareix, a més, molt ben posicionada per donar resposta als requeriments de flexibilitat, atenció personalitzada, *customerització* i innovació.

Actualment, les microempreses (menys de cinc treballadors) suposen més de tres quartes parts del teixit empresarial de Barcelona i més del 95% són petites empreses de menys de 25 treballadors.

Entre les empreses de petita dimensió hi ha cada vegada més nova economia, però encara n'hi ha molta de vella. I per això no és estrany que la creació de noves petites empreses dinàmiques –una realitat que avui dia constatem de moltes maneres– sigui difícil de detectar a les estadístiques, les classificacions de les quals van ser dissenyades per a la vella economia i no per a la nova. La realitat d'una nova dimensió empresarial a l'alça és perceptible de nombroses maneres i, per exemple, ho vivim cada dia mitjançant la gestió de Barcelona Activa, on acompanyem més de mil iniciatives empresarials cada any. Moltes iniciatives en tecnologies i en productes a què hem assistit els últims anys han nascut com a fruit d'una iniciativa emprenedora d'una persona o un grup de persones.

Una persona emprenedora és aquella que detecta oportunitats, assumeix riscos calculats i n'obté resultats. En aquest sentit, l'emprenedor genera valor, crea ocupació, contribueix als objectius socials i a la redistribució en augmentar la base fiscal i personalitza l'economia. L'emprenedor o emprenedora és una persona que gestiona, que descobreix i que identifica conflictes i demandes que són invisibles per a la majoria de la gent; conflictes en els quals detecta oportunitats.

“És plenament coherent amb els principis de l'Estat del benestar fer possible que qualsevol persona amb iniciativa pugui desenvolupar-se personalment i professionalment amb autonomia, mitjançant una iniciativa empresarial viable”.

Com afirma Fernando Flores: “L'emprenedor i empenedora són creadors de comunitats, generen noves relacions socials caracteritzades per un estil determinat. La capacitat empenedora és la de qui és capaç d'interpretar el món des d'un punt de vista dinàmic, amb voluntat de transformar-lo. Aquesta voluntat de transformació fa de la persona empenedora un agent del canvi social, cultural i organitzatiu; un motor de la innovació.” (F. Flores, Ch. Spinosa, H. Dreyfuss: *Abrir un nuevo mundo*).

L'esperit empenedor és un valor en alça, cada vegada més reconegut i que és convenient d'ampliar. Així doncs, es pot considerar del tot coherent amb els principis de l'Estat del benestar fer possible que qualsevol persona amb iniciativa pugui desenvolupar-se personalment i professionalment amb autonomia mitjançant una iniciativa empresarial viable, cosa que fins fa relativament poc estava reservada a les persones amb molts recursos o amb una sort o un talent excepcionals. En definitiva, es tracta d'apostar per la redistribució de l'esperit empenedor com una contribució necessària de l'Estat del benestar en el segle XXI.

Les noves tecnologies no solament han promogut l'aparició de noves activitats, noves formes de generar valor i nous perfils professionals. Avui dia inunden de manera transversal totes les activitats i totes les professions, fins i tot aquelles que podríem considerar més tradicionals. I aquest és un procés que avançarà cada vegada més ràpidament.

Eva Guillamet

L'Escola Taller Can Jaumandreu, dependent de Barcelona Activa, s'instal·la en una antiga fàbrica d'estil manchesterià del Poblenou per acollir activitats de formació i experiència ocupacional.

Una de les barreres més difícils de superar per accedir a l'ocupació en molts col·lectius, sobretot els de més edat, és l'analfabetisme en relació amb les tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC). Però no només afecta les persones, també afecta les empreses. Ni la petita empresa més tradicional i orientada a un mercat exclusivament local pot restar aliena a les TIC.

Avui, per tant, l'accés i l'ús de les noves tecnologies constitueixen un factor que discrimina a favor o en contra de les persones i de les empreses per assolir una feina o per mantenir-se en el mercat. El mateix desenvolupament tecnològic fa que les barreres semblin cada vegada més infranquejables als qui es queden fora.

En aquest context, cal prendre mesures des del sector públic per limitar al màxim aquesta possible forma de nova marginació. Es tracta d'universalitzar les oportunitats d'accés a les TIC com un mecanisme per garantir la igualtat d'oportunitats.

INCORPORAR MÉS DONES

Com s'ha insistit moltes vegades, el diferencial pel que fa a ocupació que separa Barcelona de la mitjana europea s'explica fonamentalment per la baixa presència femenina. Taxes d'ocupació femenina superiors al 70%, com és el cas de Dinamarca, o del 60%, com a Finlàndia, Suècia o Àustria, encara són lluny de ser assolides.

El Tractat Europeu d'Amsterdam va consagrar el concepte de *mainstreaming*, o transversalitat, que implica que cal endegar totes les polítiques i mesures de caràcter general en favor de la igualtat d'oportunitats per a les dones en l'ocupació. Així mateix, és un dels quatre pilars de l'Estratègia Europea per a l'Ocupació i s'hi ha tornat a fer èmfasi en les directrius per als Plans Nacionals d'Ocupació per a l'any 2001.

La incorporació femenina a l'ocupació no té només el valor d'assegurar la igualtat d'oportunitats per a totes les persones, sinó que també té efectes econòmics obvis: més persones treballant suposen més persones generant valor i, en definitiva, més PIB o, si es vol, més riquesa per a tothom. Així mateix, la incorporació femenina té un efecte de retroalimentació en el sentit que genera noves necessitats de serveis a les persones i a les famílies, serveis de proximitat, etc., que estimulen al seu torn noves activitats i noves ocupacions, moltes d'elles susceptibles de ser desenvolupades per persones que es troben en escales més dèbils del mercat de treball.

La nova economia crea, per tant, un entorn favorable per ampliar la incorporació femenina. I, així mateix, la mateixa incorporació femenina a l'ocupació suposa un esperó per al desenvolupament de la nova economia, fent emergir noves necessitats i oportunitats.

Les activitats vinculades amb aquesta nova economia comporten una nova revalorització de moltes qualitats considerades habitualment com a femenines en el món del treball i de l'empresa: capacitats de relació, iniciativa, polivalència, responsabilitat, adaptació, capacitat d'aprendre, etc. Són qualitats que en gran part han estat vinculades a

La Casa Berenguer, a l'Eixample, on se situarà el centre de disseny de cotxes per ordinador, d'àmbit mundial, de l'empresa Volvo.

la cultura femenina i que són un potencial que avui tenen un valor més gran.

L'itinerari professional clàssic ja està obsolet. La separació estricta d'un temps per formar-se, un temps per treballar a partir de la formació rebuda i un temps per descansar, ha estat superat.

Avui dia té més sentit plantejar un temps d'*activitat* continuat al llarg de la vida. Temps d'activitats professionals remunerades comparteixen l'itinerari vital de les persones amb temps de formació i amb temps d'activitat no remunerada.

Encara hem d'avançar molt perquè aquesta situació sigui àmpliament acceptada socialment, vencent nombroses reticències. Però el sentit de l'avançament sembla inqüestionable.

En un context econòmic globalitzat és interessant constatar que és en l'entorn local on es defineixen una sèrie de noves activitats i serveis que tenen un valor econòmic indiscutible. És el que en terminologia de la Unió Europea s'ha anomenat filons d'ocupació.

Es tracta, en molts casos, d'activitats respecte de les quals es percep una demanda, de vegades difosa, no organitzada, però real. Per fer emergir aquests filons d'ocupació cal eliminar, en molts casos, alguns obstacles o pràctiques legals. En d'altres, el que es requereix és la identificació dels perfils professionals que apunten com puntes d'iceberg i oferir la capacitació adequada. Finalment, en altres casos, es tracta d'enginyar mecanismes per fer realment solvent la demanda que hi ha.

En la majoria dels casos és impossible concebre aquests filons d'ocupació desvinculats de l'àmbit geogràfic en el qual es plantegen. Per exemple, els serveis de proximitat a les persones i a les famílies tenen sentit no només en el context físic, sinó també en el socioeconòmic on es realitzen. Un altre exemple: les activitats vinculades a la valorització d'actius culturals o mediambientals no són separables del recinte arquitectònic o del bé cultural del qual es tracti, o d'una zona amb uns valors naturals determinats.

En aquest sentit, ha estat àmpliament reconegut per la UE o l'OCDE que són instruments de desenvolupament econòmic locals -els més pròxims al territori i a la ciutadania- els més adequats per posar en valor, en termes d'ocupació, aquests filons.

APORTACIONS DE BARCELONA ACTIVA

Ampliar la cultura emprenedora i acompanyar la creació de noves empreses són objectius estratègics que vertebren des dels seus orígens en 1987 el compromís de Barcelona Activa entorn de l'ocupació.

Durant aquests anys, innovant i adequant els serveis i metodologies amb què treballem a les exigències de l'entorn socioeconòmic i a la transformació de Barcelona, hem incorporat també objectius per millorar l'accés a l'ocupació, desenvolupar xarxes de cooperació empresarial i millorar la competitivitat de les petites empreses, i promoure la inversió i la implantació d'empreses a la ciutat.

Dani Codina

Barcelona Activa s'ha consolidat com l'Agència de Desenvolupament Local de Barcelona, culminant l'etapa que es va iniciar en 1995. Hem validat la línia estratègica establerta amb excel·lents resultats i oferim quatre serveis que acompanyen itineraris específics per passar de la desocupació a l'ocupació, de la idea de negoci a l'empresa viable, de l'empresa amb escassa posició en el mercat a una millora competitiva i de l'anàlisi sobre la inversió o instal·lació a Barcelona a la decisió executiva.

Partint del tercer Pla Estratègic de Barcelona i del Pla d'Actuació Municipal per al període 2000-2003, Barcelona Activa ha elaborat i aprovat el Pla d'Acció per a aquest període, que té una missió definida: "Ampliar i acompanyar l'ocupació i les empreses de qualitat i amb sentit de futur en la direcció de la ciutat del coneixement", i compta amb sis objectius estratègics i cinc eixos transversals, per desenvolupar mitjançant quatre serveis un conjunt de 76 mesures.

Els objectius estratègics establerts en el Pla d'Acció 2000-2003 de Barcelona Activa són:

- Posicionar i situar Barcelona com a entorn atractiu i entorn amable per a inversions i empreses de futur.
- Ampliar la iniciativa emprenedora i acompanyar la creació i el creixement d'empreses de qualitat i amb sentit de futur.
- Potenciar xarxes d'empreses competitives en la societat del coneixement.

Les instal·lacions de Barcelona Activa, al començament del carrer Llacuna, seran un edifici emblemàtic del districte d'activitats del Poblenou.
A la imatge superior, vestibul d'entrada.
A sota, el servei Barcelona Negocis.

- Afavorir el desenvolupament de noves ocupacions i perfils professionals.
- Millorar l'accés a l'ocupació i a les noves tecnologies per a les persones amb més dificultats.
- Actuar en col·laboració amb les administracions, institucions, empreses i agents socials.

A aquests sis objectius estratègics s'hi afegeixen cinc eixos transversals, que són:

- Personalitzar l'atenció.
- Fomentar la igualtat d'oportunitats.
- Facilitar l'accés a les tecnologies de la informació i les telecomunicacions.
- Incentivar la innovació.
- Accentuar la col·laboració entre el sector públic i el privat.

Barcelona Activa s'estructura com una organització flexible capaç d'adaptar-se a les noves realitats de l'entorn socioeconòmic, a les necessitats dels usuaris i clients als quals dirigeix els seus serveis i als requeriments dels programes que a cada moment promouen les administracions competents en matèria d'ocupació.

Per al desenvolupament d'aquestes línies estratègiques, Barcelona Activa s'estructura en quatre serveis:

- Servei de Promoció Econòmica
- Servei d'Atenció a Emprendadors
- Servei a l'Empresa
- Servei per a l'Ocupació

1. El Servei de Promoció Econòmica realitza un conjunt d'estratègies i accions per promocionar l'economia de Barcelona i convertir-la en un entorn atractiu per a inversions i empreses.

Des del Servei de Promoció Econòmica també s'impulsen diverses plataformes de cooperació entre el sector públic i el privat i s'hi participa per a la promoció exterior de sectors estratègics de l'economia de la ciutat. Així mateix, es realitzen periòdicament prestacions de les possibilitats i atractius de la ciutat en els mitjans econòmics dels principals mercats i centres de decisió del món.

El Servei de Promoció Econòmica participa activament en el desenvolupament del Projecte Districte Productiu 22@bcn, així com en la seva difusió i en la captació de possibles inversors.

Una de les novetats més significatives del Servei de Promoció Econòmica és el nou servei Barcelona Negocis, que es descriu més endavant.

Eva Guillamet

Eva Guillamet

2. El Servei d'Atenció als Emprendadors ofereix un conjunt de serveis i programes d'acompanyament per donar suport als qui tenen una idea de negoci en el camí a recórrer fins a convertir-la en un projecte empresarial viable.

En aquest servei s'hi incorporen els vivers d'empreses de Barcelona Activa i BarcelonaNETactiva, el primer viver virtual d'empreses d'Europa.

Així mateix, es compta amb la societat de capital-risc Barcelona Emprèn, en la qual participen l'Ajuntament junt amb altres catorze socis privats, destinada a invertir en nous projectes empresarials de petites dimensions amb un alt contingut innovador.

3. El Servei a l'Empresa facilita a les petites empreses i microempreses de la ciutat l'accés a serveis, infraestructures i formació contínua que contribueixin a la millora de la seva competitivitat i a l'establiment de xarxes d'empreses.

“Ampliar la cultura emprendedora i acompanyar la creació de noves empreses són objectius estratègics que vertebraven des dels seus orígens el 1987 el compromís de Barcelona Activa entorn de l'ocupació”.

El carrer de Tarragona, una de les àrees destacades de la Barcelona dels negocis.

“El Servei per a l'Ocupació posa un èmfasi especial a promoure els perfils professionals vinculats a activitats econòmiques emergents. En aquest sentit, està desenvolupant el projecte de Ciutat de les Noves Ocupacions”.

El Servei a l'Empresa incorpora el Centre d'Empreses del Fòrum Nord, espai emblemàtic que promou el desenvolupament d'empreses innovadores i vinculades a les noves tecnologies; el Cibernàrium, un multiespai del món d'Internet per a empreses i professionals, i Infopime, el servei telemàtic d'informació, relació i tramitació per a empreses i professionals de la ciutat.

4. El Servei per a l'Ocupació té per objectiu desenvolupar activitats i programes per facilitar el camí cap a l'ocupació dels ciutadans i ciutadanes de Barcelona que estan en procés de cerca activa de feina o dels qui volen millorar la seva posició en el mercat de treball.

El Servei per a l'Ocupació posa un èmfasi especial a promoure el sorgiment de perfils professionals vinculats a activitats econòmiques emergents a la ciutat. En aquest sentit, està desenvolupant el projecte de Ciutat de les Noves Ocupacions per identificar i localitzar les noves professions de futur.

FORMACIÓ EN NOVES TECNOLOGIES

Un dels eixos transversals del Servei per a l'Ocupació és la introducció de mòduls de formació en les noves tecnologies en tots els seus programes. Entre els principals resultats de Barcelona Activa en 2000, mereixen ser destacats els següents:

- 76.576 usuaris atesos.
- 1.442 projectes empresarials acompanyats.

Dani Codina

El Cibernàrium, un multiespai del món d'Internet per a empreses i professionals, que forma part dels equipaments del Servei a l'Empresa de Barcelona Activa.

- 131 empreses instal·lades en els vivers i centres d'empreses.
- 57% de participació femenina.

Barcelona Activa ha iniciat un projecte ambiciós de transformació amb l'objectiu d'esdevenir un referent dels equipaments 7@ previstos al Pla 22@bcn. Les noves instal·lacions de Barcelona Activa, que es troben al començament del carrer Llacuna, un dels nous eixos principals del Poblenou, constituïran un edifici emblemàtic del que serà el nou districte d'activitats productives.

Tal com es preveu en el nou pla urbanístic, els nous equipaments 7@ han d'integrar innovació, formació en noves tecnologies i activitat econòmica. Aquests tres aspectes quedaran reflectits en el nou equipament de Barcelona Activa, que incorporarà la Ciutat de les Noves Ocupacions, el Viver d'Empreses Glòries, el Centre de Serveis Avançats a les Empreses, el viver virtual BarcelonaNETactiva, el servei Barcelona Negocis i la seu de la societat de capital-risc Barcelona Emprèn, entre altres activitats.

El nou equipament s'ha concebut com un espai obert a la ciutat, transparent, amb espais verds i una gran marquesina que mostrarà, com un *show-room*, les activitats que es desenvolupen a l'interior. A més, les noves instal·lacions estan dissenyades en clau de sostenibilitat i, en aquest sentit, comptaran amb dispositius per utilitzar les aigües freàtiques i s'aprofitarà al màxim l'energia solar.

Aquesta operació de transformació es completa amb la recuperació de l'antiga fàbrica d'estil manchesterià de Can Jaumandreu per acollir activitats de formació i experiència ocupacional, especialment en activitats de futur.

El nou equipament 7@ de Barcelona Activa constitueix una contribució exemplar de l'Ajuntament de Barcelona a l'impuls de la transformació del nou districte d'activitats productives al Poblenou.

Notes

1 En l'article de M. Antònia Monés s'analitzen amb més profunditat les transformacions sectorials sobre la base del padró de l'IAE.

Serveis per a la innovació i el coneixement

BARCELONANETACTIVA

Fa més de dotze anys, Barcelona Activa va ser pionera a posar en marxa els viviers d'empresa com a espais per "aprendre l'ofici d'emprenedre" i contribuir d'aquesta manera a la promoció de l'ocupació mitjançant el suport a la creació de les empreses. Un viver d'empreses és un entorn d'acollida pedagògica amb tres objectius: desenvolupar empreses de qualitat, promoure la cooperació empresarial i impulsar la cultura emprenedora. L'experiència dels viviers d'empreses presencials, avui generalitzada gairebé en totes les ciutats d'Espanya i d'Europa, es pot considerar validada.

L'evolució de l'activitat econòmica amb el desenvolupament dels serveis a les persones i a les empreses, les activitats emergents, així com els nous paràmetres de la societat de la informació, han modificat les demandes de les empreses que s'acullen als viviers. En aquest context, Barcelona Activa ha posat en marxa el primer viver virtual d'empreses d'Europa: BarcelonaNETactiva.

Aquest fet ha suposat un salt quantitatiu i qualitatiu molt significatiu des de Barcelona Activa, en el sentit d'adequar els serveis de suport a la creació d'empreses als nous paràmetres de la societat de la informació. BarcelonaNETactiva és una plataforma telemàtica de serveis de suport, d'assessorament i de relació a emprenedors que acull una comunitat virtual d'empreses. Aquest nou instrument promou la creació d'empreses de qualitat, la cooperació empresarial, la innovació i l'aprenentatge permanent.

Les principals contribucions del viver virtual són ampliar el suport pedagògic per crear empreses de qualitat, universalitzar l'accés dels emprenedors i de les pimes a les noves tecnologies, incorporar l'aprenentatge permanentment, facilitar la cultura de la internacionalització de les empreses, promoure i crear xarxes d'empreses, i ampliar les oportunitats de negoci.

BarcelonaNETactiva perfecciona el model pedagògic d'aprendre a emprendre incorporant eines per a l'aprenentatge permanent, desenvolupant plataformes d'aprenentatge a distància, ajudant a l'adaptació a les noves tecnologies i contribuint a incorporar capacitats pròpies dels nous perfils professionals. Els serveis del viver virtual són accessibles les 24 hores del dia, durant 365 dies l'any i des de qualsevol lloc.

Inaugurat el 28 de gener de 1999, BarcelonaNETactiva té més de 896 emprenedors tutoritzats virtualment instal.lats.

Per a més informació, www.barcelonanetactiva.com.

CIBERNÀRIUM

Cibernàrium és un multiespai del món d'Internet l'objectiu del qual és apropar les noves tecnologies a les empreses, professionals, estudiants i tots aquells interessats en les oportunitats empresarials i professionals que ofereix la societat del coneixement.

Es troba situat en el Fòrum Nord, a Nou Barris, i ha comptat per al seu desenvolupament amb la col.laboració de la Cité des Sciences et

de l'Industrie -La Villette- de París, així com de la Universitat Politècnica de Catalunya, i el partenariat tecnològic de Compaq, Epson i Menta.

Durant l'any 2000, un total de 42.427 persones han participat en les activitats programades.

Per a més informació, www.cibernarium.com.

INFOPIME

Infopime és un servei telemàtic que, a través d'Internet, ofereix a les empreses i professionals la informació econòmica rellevant i actualitzada de la ciutat, la possibilitat de realitzar tràmits administratius o també la de dur a terme estudis de mercat.

Infopime concentra les dades econòmiques de què disposa l'Ajuntament de Barcelona, que són tractades i posades a disposició de les empreses i professionals de la ciutat amb el valor afegit que aquestes poden utilitzar-les i tractar-les per augmentar el coneixement del seu entorn de negoci.

A través d'Infopime també es contribueix a popularitzar l'ús d'Internet entre les petites empreses de la ciutat. L'èxit d'Infopime queda palès en el fet que s'hagi consolidat en més de 50.000 hits setmanals, realitzats fonamentalment en horari de feina.

Per a més informació, <http://infopime.bcn.es>.

BARCELONA EMPRÈN

Barcelona Emprèn és una societat de capital-risc per finançar petits projectes empresarials de caràcter innovador.

L'objectiu d'aquesta iniciativa és el finançament de nous projectes empresarials innovadors que requereixen aportacions financeres d'entre 60.000 i 300.000 euros, cobrint un espai en el qual avui dia les empreses de capital-risc tradicionals encara no entren de manera habitual.

Barcelona Emprèn va ser creada el març de 1999 i compta amb la participació de l'Ajuntament de Barcelona i tretze socis privats (grans empreses i institucions financeres). Des de la seva constitució fins avui ha analitzat 114 projectes i participa o està a punt de fer-ho en 10.

BARCELONA NEGOCIS

El servei Barcelona Negocis és un espai innovador d'informació i suport per afavorir la decisió i facilitar la implantació d'empreses, professionals i institucions a la ciutat.

Amb Barcelona Negocis es facilitarà la presa de decisions i s'estalviarà temps a les empreses oferint un servei de fàcil ús, d'accés ràpid i d'ajuda eficaç per a aquells que sol.licitin informació i assessorament per fer negocis a Barcelona. Així mateix, oferirà suport tecnològic i logístic a les empreses que en necessitin.

Barcelona Negocis integrarà atenció presencial, una pàgina web amb informació general i sectorial actualitzada de caràcter econòmic i suport en la gestió de permisos, assessorament en qüestions relatives a infraestructures, finançament i mercat immobiliari i una *hotline* per oferir ajut i assistència municipal.

A més, comptarà amb la Sala Barcelona, un espai multimèdia amb un entorn òptim per visualitzar la informació econòmica.

També integrarà un espai internacional en els viviers d'empreses, on petites i mitjanes societats originàries d'altres països que vulguin operar a Barcelona podran disposar durant un temps determinat d'un

Eva Guillamet

Aula d'Infopime, un servei telemàtic que ofereix a les empreses i professionals informació econòmica i actualitzada de la ciutat.

espai propi per consolidar o preparar millor el seu accés al nostre mercat. Aquest servei és accessible a través de l'adreça d'Internet www.barcelonanegocis.es.

NOUS PERFILS PROFESSIONALS

Barcelona Activa ja té una àmplia trajectòria posant en marxa diversos instruments innovadors per identificar i preparar nous perfils professionals.

Així doncs, per exemple, es va identificar i impulsar de manera experimental, el 1998, un conjunt de 23 nous perfils professionals vinculats a dotze filons d'ocupació per permetre que les persones contractades en plans d'ocupació poguessin adquirir experiència en sectors de futur. Alguns d'aquests 23 perfils nous proposats són: l'agent d'enllaç local, per mitjançar entre col·lectius en situació d'exclusió social i les entitats de la comunitat; el promotor de salut, que es dedica a promoure hàbits alimentaris saludables entre els consumidors i comerciants i a promoure la dieta mediterrània; el dinamitzador d'oci local, que promou la realització d'activitats culturals i recreatives en equipaments cívics i juvenils; el compilador de continguts multimèdia, que integra diversos continguts de veu, text i imatges en suports electrònics; el teanimador, dedicat a suscitar i moderar fòrums i debats virtuals.

Un altre exemple del seu funcionament: utilitzant el nou programa denominat Filons d'Ocupació promogut per la Generalitat de Catalunya, es van contractar 222 persones amb l'objectiu d'impulsar perfils i activitats amb un potencial de creixement en el futur, com agents d'activació cultural, agents de civilitat (CiviMetro), agents de proximitat, consellers i divulgadors alimentaris i divulgadors de la cultura telemàtica.

Un últim cas és la Casa d'Oficis del Coneixement, que s'ha posat en marxa utilitzant un programa, Les Escoles Taller i Cases d'Oficis, que

ha estat tradicionalment vinculat a oficis relacionats amb la construcció, fusteria, lampisteria, etc.

Des de fa un parell d'anys, Barcelona Activa ha dissenyat projectes d'ET-CO relacionats amb activitats emergents, i això ha afavorit una presència femenina més àmplia. Un exemple destacat és la Casa d'Oficis del Coneixement. Les especialitats desenvolupades són: grafisme, multimèdia, tècniques d'atenció i suport telemàtic, divulgació i promoció telemàtica i gestió de la informació (infonomistes).

LA CIUTAT DE LES NOVES OCUPACIONS

Barcelona Activa està desenvolupant el Projecte de la Ciutat de les Noves Ocupacions, instrument de la ciutat per identificar, divulgar i oferir formació i experiència en feines de futur. La Ciutat de les Noves Ocupacions aspira a convertir-se en un referent en la ciutat per a la identificació i provisió de personal qualificat per a la nova economia.

Aquest serà un espai obert a la ciutat, de 2.000 m², on, a través de sistemes multimedial d'autoús i assessorament personalitzat, es donaran a conèixer, es recolliran, es difondran i s'impulsaran els nous perfils professionals de futur.

Els objectius de la Ciutat de les Noves Ocupacions són identificar ocupacions emergents, així com informar i orientar sobre aquestes, identificar itineraris formatius adequats, oferir itineraris experiencials i crear un entorn de debat i reflexió sobre les ocupacions de futur.

Aquest nou espai obrirà les portes a mitjans del 2002. M. R.